

Hegypásztor Kör

Értékek, hagyományok és megújulás egy vidéki közösségben

A Hegypásztor Kört 1985-ben helyi fiatalok alakították a Vas megyei Oszkó községben. A civil szervezet már alapításakor megelőzte korát, hiszen a nyolcvanas években még egyáltalán nem volt mindennapi dolog egyesületet létrehozni. Így a térség első társadalmi szervezeteként jegyezték be, mely innovativitását a mai napig megőrizte.

Az alapítók célja az volt, hogy a faluhoz tartozó szőlőhegy műemléki értékű préházait dokumentálják, lehetőség szerint megmentésük, valamint kulturális programokat szervezve megpróbálják élelteni a falu életét, felelevenítve annak hagyományait. A célok tettekké váltak, a Hegypásztorok lelkesedése és tenni akarása ma is töretlen.

Az eredeti elképzelések megtartása mellett az egyesület tevékenysége jelentősen kibővült az elmúlt több mint két évtized alatt. Vidékfejlesztés, értékvédelem, turizmusfejlesztés, szőlészeti borászat, ifjúsági munka, teleházszolgáltatások, helyi termékek felkarolása: csak néhány címszó a széles palettából.

A klasszikus önszerveződés - közösségfejlesztő jellegét megőrizve - szociális foglalkoztatóvá, bizonyos értelemben non-profit vállalkozássá nőtte ki magát. A folyamatos pályázati munka mellett, ma már az egyéb, önálló bevételi források megteremtése is cél. A jelenleg 18 fiatal foglalkoztató szervezet a 700 lakosú Oszkó mellett már térségi, sőt néhány területen megyei és régiós hatókörű tevékenységeket végez.

Helyi-, térségi közösségfejlesztés

Az egyesület működésének alapeleme volt mindig is a közösség és a közösségi programok. A megalakulást követően hamarosan megvásároltunk egy romos állapotú préházat az oszkói szőlőhegy egyik legelhasználhatóbb részén, amit sokéves munkával teljesen felújítottunk. A helyreállítási munkák jelentős részét nyári néprajzi táborok keretében végeztük, ahol a helyi és a környékbeli fiatalok mellett az ország különböző pontjáról érkező középiskolások és egyetemisták éltek és dolgoztak együtt. A résztvevők megismerkedhettek a szőlőhegyi építészethez kapcsolódó különböző népi mesterségekkel: aratás, cséplés, kévekettőzés, zsúpolás, sározás, meszelés, stb. Ezt követően az épület és környezetének fenntartása, majd az újabb területek és épületek kialakítása is közösségi munkában történt. Így lehetett, hogy az évek során újabb és újabb generációk fiataljai jutottak közösségi élményhez azáltal, hogy hasznos és értékmentő munkát végeztek, és közben az idősektől megtanultak olyan hagyományos mesterségeket, melyek természetes továbböröklődése a mai felgyorsult világban teljesen megszakadt.

A népszokások felelevenítése és fenntartására (szüreti felvonulás, pásztorozás, májusfa állítás, lucázás, passió-éneklés), a falu új és régi ünnepei (falunapok, nemzeti ünnepek, mikulás, falukarácsony), az egyéb kulturális programok (helyi színi előadások, színházlátogatások, kézműves foglalkozások, filmvetítések, stb.) mind a napjainkban egyre pusztuló falusi közösséget erősítik. Tudjuk, hogy ezért tennünk kell, szerveznünk kell, feladatot kell felvállalnunk, mert a világ ellenünk dolgozik. Ennek érdekében hoztuk létre 2005-ben Oszkó központjában többfunkciós Községi Házunkat. Az épület amellett, hogy közösségi tereket biztosít, helyet ad irodáknak, vinotékának és egy kerékpárkölcsonzónak.

Az egyesület aktív közösségi élete egyéb közösségek létrejöttét generálta.

1990-ben támogatásunkkal újra kezdte működését a községben komoly hagyományokkal rendelkező Rozmaring Színjátszócsoporthoz. A csoportot 14-25 éves fiatalok alkotják. Tevékenységével kettős feladatot tölt be: egyrészt tartalmas, rendszeres alkotómunkát biztosít tagjainak, másrészt alkalmat ad a falu minden korosztályának, hogy évente több alkalommal, a

színiátszással közvetített értékek befogadója lehessen. A repertoárban klasszikus középkori és XX. századi darabokból készült összeállítások szerepelnek.

1995-ben a Vasvári Művelődési Házzal közösen létrehoztunk egy néptáncsoportot (Palotás Néptáncsoport), amelyet oszkói és vasvári fiatalok alkottak. A csoportnak sikerült számos koreográfiát elsajátított az évek során. A térségben szervezett programok mellett a megye számos pontján, és külföldön is felléptek, ezzel népszerűsítve a népzene és a néptáncot. 2002. őszén a csoport térségi táncház-mozgalommá alakult át, jelenleg is ekként végzi tevékenységét.

A Hegypásztör Kör támogatásával 2002. tavaszán megalakult az oszkói nyugdíjas klub 16 fővel, Gyöngyvirág Daloskör néven. Számos környékbeli és megyei rendezvényen felléptek, saját programokat szerveztek. A Daloskör ma is működik hasznos és szórakoztató időtöltést biztosítva nyugdíjas tagjai számára.

Aktív kapcsolatot tartunk fenn a faluban működő többi civil szervezettel: Nőszövetség, Polgárőr Egyesület, Tűzoltó Egyesület. Bevonjuk őket nagy programjaink lebonyolításába, összejöveteleikhez helyet biztosítunk Községi Házunkban.

Igazi közösségi szintérré vált Teleházunk, melyet 2001-ben nyitottunk meg. A Teleház lehetőséget nyújt kis falunk lakói számára, hogy hozzáférjenek modern irodai és számítástechnikai eszközök használatához: számítógépek, nyomtatók, fénymásoló, fax, Internet-elérés, és ezáltal próbálják leküzdeni vidéki létükből adódó hátrányukat. Hasonló okokból fontos a Teleházban elérhető munkaerőpiaci információs szolgáltatásunk is. Évente szervezünk számítástechnikai tanfolyamot felnőtt érdeklődők részére, valamint „Teleház-bajnokságot” a számítógépes játékok ifjú ismerői számára. A Teleházban kezdte meg működését a Szerepjáték Klub és a Médiaklub is.

Az ifjúsággal való foglalkozás kezdetektől különös fontosságú volt az egyesület tevékenységében. A fiatalok bevonása, helyi kötődésük erősítése nélkülözhetetlen a kis falvak továbbélése szempontjából. Ezen törekvéseink kiteljesedéseként évek óta látunk el mikrotérségi szinten (6 településen) ifjúságsegítői feladatokat. Önismereti, csapatépítő programokat szervezünk, képzésekre és tanulmányutakra visszük az aktív fiatalokat. Igyekszünk szélesítenünk látásmódjukat annak érdekében, hogy felismerjék mit kezhetnek magukkal és társaikkal saját faluközösségükben.

Kezdeményezésünkre jött létre 2002-ben az Oszkó Ifjúsági Önkormányzat, mely azóta már második ciklusát éli.

A Hegypásztör Kör alapító tagja a Nyugat-Dunántúli Ifjúsági Szövetségnek, mely Vas és Zala megyei ifjúsági szervezetek fog össze. 2004. óta egyesületünk látja el a Szövetség munkaszervezeti teendőit.

Szőlészeti-borászati, szőlőhegyek térségi fejlesztése

Az oszkói szőlőhegy épített és természeti értékeinek védelmét a mai napig az egyesület fő feladatának tarjuk. Ennek jegyében készült 1986-ban a szőlőhegy legértékesebb épületeit bemutató könyv, majd a megvásárolt romos présház felújítása, és ennek szomszédságában 2002-ben egy gerendafalú, zsuppfedeles lakópince teljes rekonstrukciója. Ezt követően az oszkó szőlőhegyen 6, majd petőmihályfán 2 hagyományos borospince felújítását valósítottuk meg. A helyreállításokat pályázati támogatással, a tulajdonosokkal együttműködve tudtuk megvalósítani.

Mivel a présházfelújításokhoz nagymennyiségű zsuppra volt szükség, és a korábbi években az egyesület több tagja is kitűnően megtanulta a zsuppkészítés valamennyi munkafázisát az idős mesterektől, elkezdtünk nagyobb mennyiségben is foglalkozni a kézi aratással és a rozsszalma-feldolgozással. Ez a tevékenység lett az egyesület első önálló bevételi forrása, hiszen a saját felhasználás mellett egyre nagyobb lett az érdeklődés ezen ritka építőanyag iránt az ország különböző pontjaiból. A zsuppkészítést a mai napig műveljük, évről-évre érdekes és értékes közösségi munkát teremtve az aratások révén.

2005-ben elkészítettük szőlőhegyünk rendezési tervét, majd összeállítottunk egy tanulmányt, mely bemutatja és dokumentálja a térség szőlőhegyein található hagyományos építésű présházakat.

Az oszkói szőlőhegyen saját erőből rendbetettük a főbejáratnál található két többszáz éves tölgyfa környékét, gyepűszakaszokat újítottunk fel és utakat javítottunk.

Azonban azt is láttuk, hogy nem elegendő csupán az épített értékekkel foglalkozni. Ha azt akarjuk, hogy újra élet kerüljön jelenleg csak pusztuló szőlőhegyeinkbe, a szőlészet-borászat szakmai háttérének fejlesztésére is energiákat kell fordítanunk. Ennek jegyében indítottunk el egy térségi képrést, melyre 10 településről jártak érdeklődők több mint fél éven keresztül. A kurzus folytatásaként 2005-ben megalapítottuk a Hegyháti Borbarát Kört, mely folyamatos szakmai fejlődést biztosít közel 60 tagja számára. Szintén ebben az évben nyitotta meg kapuit a Határmenti Vinotéka Községi Házunkban, tovább erősítve a térség borászati karakterét, és kapcsolatait más nyugat-magyarországi bortermelő vidékekkel.

Nemzetközi szinten is igyekszünk kapcsolatokat építeni. Kőszeg és Vaskeresztes mellett részt veszünk a VinEst elnevezésű programban, mely európai kis bortermelő vidékek fejlesztését tűzte ki céljául, és öt országból vesznek részt benne partnerek.

Egyesületünk szőlőhegyi területén egy olyan mintaültetvény kialakításán dolgozunk, ahol be szeretnénk mutatni az új magyar szőlőfajták mellett a modern szőlészeti technológiákat, ezzel is példát mutatva a térség bortermelői számára.

Turizmusfejlesztés, turisztikai szolgáltatások

Turizmusfejlesztési programunkat 1999-ben foglalmaztuk meg. Lényege, hogy a szőlőhegy értékeit úgy próbáljuk megmenteni, továbbéltetni, hogy bemutatható formára hozzuk, a turisták számára elérhetővé tesszük azokat. A turizmus révén plusz források válnak elérhetővé a fejlesztésekhez, és a helyi lakosok – a vendégfogadásba való bekapcsolódásuk révén – kiegészítő jövedelmekhez juthatnak. Ez idővel jelentősen javíthatja a falu és a térség lakosságmegtartó erejét.

A program kapcsán az eddigi kisebb, elsősorban kulturális és ifjúsági, pályázatok mellett nagyobb volumenű regionális (TRFC), országos (VFC, TTFC), majd EU-s (Phare CBC, INTERREG) vidékfejlesztési forrásokra is foglalmaztunk meg projekteket. Ez jelentős fellendülést indított el az egyesület és a falu életében. EU-s pályázati programjaink kidolgozása kapcsán mindig számíthattunk két legrégebbi külföldi partnerszervezetünkre: a heiligenbrunni Pinceegyesületre (Ausztria) és a filovci Borturisztikai Egyesületre (Szlovénia).

2000-ben elkezdtünk építeni egy szállásépületet a szőlőhegyi területünkön. A 25 fős Erdei Iskola és Turistaszállás ma már szép környezetben, széles programajánlattal várja vendégeit.

Tanösvényt alakítottunk ki a szőlőhegy természeti és épített értékeinek megismerésére. Nagyméretű közúti táblák hívják fel az átutazók figyelmét az Oszkói Pincesorra. Immár két nagyszabású turisztikai program is várja az érdeklődőket a Hegypásztor-pincéknél évről-évre. A május végi Orbán-Napi Hegyi Vigadalom elsősorban a borról és a hozzá kapcsolódó érdekességekről szól. A szeptember közepén megrendezett Oszkó-Hegyi Mulatság és Helyi Termék Vásár a tágabb térség gasztronómiáját és házi termékeit mutatja be.

2005. tavaszán nyitottuk meg a Határmenti Vinotékát, melynek kóstolótermében csoportok számára kínálunk vezetett kóstolásokat, igény esetén helyi ételspecialitásokkal. A téka borospincéjében bérelhető bortrezorokat alakítottunk ki, melyek gazdái a tízboros kezdőkészletet saját szájízük szerint egészíthetik ki, és vendégeiket saját repertoárjukból kóstoltathatják a ház eszközeit térítésmentesen használva.

A Községi Házban 70 fős, modern előadótermet kínálunk képzések, tájékoztatók, kisebb konferenciák szervezői számára. Kerékpárkölszönzönkben 30 db jól felszerelt bicikli várja a túrázni vágyókat, akik számára túrajavaslatokat kínálunk térségünk megismerésére.

Időközben a faluban két vendégház nyitotta meg kapuit, és több más kezdeményezés is arra utal, hogy egyre többen látnak fantáziát a vendéglátásban, ami 5-6 évvel ezelőtt elképzelhetetlen lett volna Oszkón.

Turisztikai kínálatunk, helyi értékeink bemutatására több kiadványt is sikerült megjelentetnünk az elmúlt években. Jelenleg a Vasi-Hegyhát turisztikai érdekességeit felvonultató prospektuson dolgozunk, mely az első ilyen témájú összefoglaló anyag lesz térségünkben.

Vidékfejlesztés, térségfejlesztés

Évtizedes vidékfejlesztési és pályázati munkánkat és tapasztalatunkat elismerve több térségi illetve megyei projektben kaptunk feladatot, vállalhattunk partnerséget.

Az Európai Unió által támogatott LEADER+ program keretében a Vasi Hegyhát Akciócsoport 100 millió forintos támogatást kapott, mely összeget helyi pályáztatás révén oszthat fel a térség legfontosabb fejlesztései számára. A programban a Hegypásztor Kör kapta azt a megtisztelő feladatot, hogy ellássa a gesztorszervezeti feladatokat, vagyis koordinálja, dokumentálja az egész folyamatot a térségben közel két éven át.

A humán-erőforrás fejlesztés területén a Vasi-Hegyhát Többcélú Kistérségi Társulással és Megyei Munkaügyi Központtal partnerségben dolgozunk a Térségi Foglalkoztatási Paktum létrehozásán.

Az EQUAL nemzetközi programban egy 5 partneres konzorcium keretében dolgozunk távmunkahelyek kialakításán. A projektben Vas megye déli részén 10 teleházban foglalkoztatunk távügyintézőket.

Ugyanerre a 10 teleházas kis hálózatra szeretnénk a jelenleg futó INREREG programunk révén turisztikai információkat telepíteni, ezzel megvalósítva egy mintaértékű, térségi információs rendszert.

Pannon Helyi Termék Klaszter

A Pannon Helyi Termék Klasztert 2005. október 3-án hozta létre 13, a Nyugat-Dunántúli Régióban működő szervezet, közel egy éves előkészítő munkát követően. A Klaszter a régióban fellelhető és előállítható mezőgazdasági és kézműipari termékek összegyűjtését, hatékony előállítását, egységes arculatú megjelenítését, piacra jutásuk segítését tűzte ki célul. Az értékesítés egyik fő iránya az egyre erősödő helyi turizmus, másik a jövő kihívásainak is megfelelő internetes kereskedelem, harmadik pedig a vidéken élők saját felhasználására épülő helyi piac. Fontos célkitűzés mindezek mellett a helyi termékek előállítása révén, a helyi foglalkoztatás növelése, jövedelemszerzési lehetőségek bővítése a vidéki térségekben.

A Hegypásztör Kör, mint a Klszter egyik alapítója, kapta a megbízást a menedzsment feladatok ellátására. Így egyesületünk koordinálja többek között a két nyertes pályázathoz kapcsolódó tevékenységeket. A Regionális Innovációs Ügynökségnél futó projektben a lehetséges értékesítési helyek feltérképezése, védjegyezés, Web-áruház kialakítása, csomagolástechnikai és minőségbiztosítási fejlesztések zajlanak. A GRIP-IT elnevezésű nemzetközi programban olasz és cseh partnerekkel tapasztalatszerét végzünk. Közös kidolgozzuk a helyi termékek nemzetközi hálózatának koncepcióját, áttekintjük az Unió védjegyezés lehetőségét, illetve a kereskedelmi szabályozásokat. Az időközben elkészülő Web-áruház többnyelvűsítése is megtörténik a projekt kapcsán, és a folyamat végén a négy partner közös jelenik meg termékeivel egy nemzetközi vásáron.

A Hegypásztör Kör a számos megjelent kiadvány mellett, havonta hírlevelet ad ki tevékenységéről, terveiről, melyet a helyi lakosság és a tagság mellett, támogatóink és partnereink részére juttatunk el. Egyesületünk hozta létre, és kezeli a mai napig is a falu honlapját.

Szeretettel várunk minden érdeklődőt Oszkón. Jöjjen él hozzánk, mi szívesen megmutatjuk mindazt, amit őseink ránk hagytak, és amit közösségünk lelkesedése és kitartása létrehozott az évek során.

*Elérhetőségeink: Hegypásztör Kör – Közösségi Ház
9825 Oszkó, Molnár Antal u. 4.
Tel.: 94/573-166, Fax: 94/573-167
E-mail: hegypasztor@oszko.hu
Web: www.oszko.hu*